

СЕКЦІЯ 3 МІЖКУЛЬТУРНА КОМУНІКАЦІЯ

УДК 811.112.2'42:[355:001.4

DOI <https://doi.org/10.32999/ksu2663-3426/2023-1-19>

ФУНКЦІОНУВАННЯ ВІЙСЬКОВИХ ТЕРМІНІВ У НІМЕЦЬКОМОВНОМУ ВІЙСЬКОВОМУ ДИСКУРСІ

Бугайчук Олена Вікторівна,
асистент кафедри німецької філології
Волинський національний університет імені Лесі Українки
lenu_bohdanova@ukr.net
orcid.org/0000-0002-6500-274x

У статті розглянуто поняття «військовий термін» та розкрито функціональні особливості військових термінів. Автор акцентує увагу на особливостях функціонування військових термінів в німецькомовному військовому дискурсі.

Значна кількість військових реалій армій іноземних країн спричиняє труднощі для їх розуміння та перекладу. При цьому постійна зміна словникового запасу військовослужбовців у зв'язку з технічним прогресом та реформуванням військ також породжує ряд певних труднощів. Окрім того, автор аналізує загальні особливості перекладу військової термінології. Ця термінологія розглядається як окрема лексична категорія. Не дивлячись на певні вимоги однозначності, системності, точності та незалежності від контексту, вона є достатньо динамічною та активно розвивається. У зв'язку з цим виникла потреба у детальному вивченні особливостей перекладу військових термінів. Зокрема, окрема увага приділяється класифікації військової термінології щодо роду військ та видів збройних сил, згідно видів військової техніки тощо. Виділяється також організаційна, штабна, військово-політична, командно-стройова та військово-топографічна термінологія. Тому постає необхідність комплексного вивчення військового дискурсу з подальшим виявленням його характерних рис та специфіки перекладу в умовах сучасності. Дослідження німецької військово-політичної лексики є на сучасному етапі актуальним та важливим, адже таким чином є можливість виявити відповідні специфічні характеристики військово-політичної дійсності у країні та специфіку її відображення у мові та мовленні.

У дослідженні використано комплекс методів, а саме: аналіз лінгвістичної та навчально-методичної літератури, необхідний для розуміння понятійного апарату дослідження; метод аналізу словникових дефініцій; метод лексикографічного аналізу; метод контекстуального аналізу; порівняльний метод, який уможлиблює зіставлення реалії мови джерела та варіанту його перекладу; описовий метод, який полягає в поясненні застосування військовослужбовцями іноземних країн певних слів та словосполучень.

Ключові слова: військовий дискурс, військовий переклад, термін, військовий термін, функціональні особливості.

FUNCTIONING OF MILITARY TERMS IN GERMAN MILITARY DISCOURSE

Buhaichuk Olena Viktorivna,
Assistant at the German Philology Department
Lesya Ukrainka Volyn National University
lenu_bohdanova@ukr.net
orcid.org/0000-0002-6500-274x

The article deals with the concept of „military term“ and reveals the functional features of military terms. The author emphasizes the peculiarities of the functioning of military terms in the German-language military discourse.

A significant amount of military realities of the armies of foreign countries causes difficulties for their understanding and translation. At the same time, the constant change in the vocabulary of military personnel in connection with technical progress and reformation of the troops also creates a number of certain difficulties. In addition, the author analyzes the general features of the translation of military terminology. This terminology is considered as a separate lexical category. Despite of certain requirements of ambiguity, systematicity, accuracy and independence from the context, it is sufficiently dynamic and actively developing. In connection with this, there was a need for a detailed study of the peculiarities of the translation of military terms. In particular, special attention is paid to the classification of military terminology regarding the type of troops and types of armed forces, according to the types of military equipment, etc. Organizational, staff,

military-political, command formation and military-topographical terminology is also highlighted. Therefore, there is a need for a comprehensive study of the military discourse with further identification of its characteristic features and the specifics of translation in modern conditions. The study of the German military-political vocabulary is currently relevant and important, because in this way it is possible to identify the relevant specific characteristics of the military-political reality in the country and the specificity of its reflection in language and speech.

The research used a set of methods, namely: analyses of linguistic and educational and methodological literature, necessary for understanding the conceptual apparatus of research; the method of analysis of dictionary definitions; the method of lexicographic analysis; a comparative method, which makes it possible to compare the reality of the source language and its translation version; descriptive method, which consists in explaining the use of certain words and phrases by military personnel of foreign countries.

Key words: military discourse, military translation, term, military term, functional peculiarities.

Вступ. Зважаючи на актуальну політичну ситуацію у багатьох країнах світу та, зокрема, в Україні, армія, а, отже, Збройні сили залишається одним з найважливіших соціальних інститутів. Тому виникає необхідність комплексного вивчення військового дискурсу з подальшим виявленням його характерних рис та специфіки перекладу в умовах сучасності. Об'єктом статті є військовий дискурс, а предметом – військові терміни та їхні функціональні особливості, зокрема, їх переклад українською мовою.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Серед вітчизняних та зарубіжних дослідників, які об'єктом своїх наукових досліджень обрали військовий дискурс та особливості його відтворення в українському перекладі, слід відмітити В. В. Балабіна (Балабін, 2008), Ф. С. Бацевича (Бацевич, 2007), Л. М. Гончарук (Гончарук, 2015) та ін. Зазначені дослідники приділили особливу увагу вивченню військового дискурсу та особливостей його перекладу з урахуванням специфіки застосування військової лексики.

Актуальність нашого дослідження зумовлена значною кількістю військових реалій армій іноземних країн, що спричиняє труднощі для їх розуміння та перекладу, а також постійною зміною словникового запасу військовослужбовців у зв'язку з технічним прогресом та реформуванням військ.

Мета – виявлення основних функціональних особливостей військових термінів.

Завданнями дослідження у зв'язку із зазначеною метою є систематизація підходів до розуміння військових термінів, аналіз класифікацій військової термінології на основі концептуального методу та сфер застосування військових термінів.

1. Визначення поняття «військового терміну».

2. Вивчення функціональних особливостей військових термінів.

Об'єктом дослідження є військова лексика, що використовується на позначення реалій армій іноземних країн, а предметом – способи передачі цих реалій українською мовою.

Матеріал та методи дослідження. Робота була виконана на матеріалі військових текстів, наведених у відкритих Інтернет-джерелах. У роботі використано комплекс методів, а саме: аналіз лінгвістичної та навчально-методичної літератури, необхідний для розуміння понятійного апарату дослідження; метод аналізу словникових дефініцій; метод лексикографічного аналізу; метод контекстуального аналізу; порівняльний метод, який уможливує зіставлення реалії мови джерела та варіанту його перекладу; описовий метод, який полягає в поясненні застосування військовослужбовцями іноземних країн певних слів та словосполучень.

Розділ 1. Поняття військового дискурсу у лінгвістиці.

Невід'ємним елементом кожної незалежної держави у сучасному світі є наявність армії. На думку О. Г. Шкути, цілком очевидним є той факт, що кожна з цих армій має свої характерні особливості, які виявляються не лише на структурному та організаційному рівні, а й у військових звичаях та традиціях. «Усі ці особливості мають своє вираження і на мовному рівні військовослужбовців різних країн, особливо у сфері військового документування та сленгу» (Шкута, 2017: 273). Неприпустимим для військового перекладу є можливе викривлення змісту цих реалій іншою мовою при передачі реалій, що є характерними для військового формування певної країни. Як зазначає І. В. Озимай, «перед перекладачами постійно постає проблема у правильному виборі прийомів адекватного перекладу військової термінології при відтворенні прагматичного ефекту, що суттєво може змінити зміст самого тексту або призвести до помилкового тлумачення термінів, які вжив автор, тим самим викликавши конфлікти і суперечки» (Озимай, 2020: 478). Тому коректний переклад військових термінів є одним із найважливіших завдань сучасних професійних перекладачів та редакторів.

Інтерес до вивчення військового дискурсу з боку дослідників останнім часом все більше зростає. У військовому дискурсі відображене

питання функціонування мови у військовій сфері (життєдіяльність, організація, структурно-системні зв'язки та специфічна обумовленість збройних сил). Згідно з Т. Корольовою, військовий дискурс – це «пов'язаний (усний чи письмовий) текст, виражений за допомогою вербальних і невербальних засобів, обумовлених ситуацією військового спілкування разом з прагматичними, соціокультурними, психологічними та іншими факторами» (Корольова, 2021: 372).

Дослідниця вважає, що «військовий дискурс – це військова когнітивно-комунікативна система, яка представляє собою систему концептів, що відображають уявлення про реальні та уявні об'єкти, явища та їх взаємодію у сфері військового протистояння, їх раціональну та емоційну оцінку, і засоби вираження, що забезпечують комунікацію членів військового співтовариства між собою та із зовнішнім світом в різноманітних ситуаціях взаємодії і протидії. Основу цієї системи складають військові концепти, ув'язнені в форму військових термінів та їх неофіційних дублетів – військових професіоналізмів і жаргонізмів» (Корольова, 2021: 372).

Розглянемо специфіку військової сфери діяльності. Вона полягає насамперед у тому, що ця діяльність розгортається в обстановці постійної небезпеки. Життя військового колективу та успішне вирішення бойового завдання залежать від швидкості та точності дій. Специфіка даного виду діяльності передбачає такі риси мови, як лаконічність, стислість, ясність та точність. Будь-яка двозначність виключена. Це знаходить своє вираження у використанні певних клішованих мовних форм, особливо в таких типах військового дискурсу, які покликані регламентувати військову діяльність, тобто команд, бойових документів (наказів тощо), настанов, інструкцій, статутів тощо.

Т. Корольова висловлює свою думку, що «використання військової термінології у військовому дискурсі має низку особливостей, серед яких: використання суміжних понять сфери військової справи і політики; темпоральна і просторова співвіднесеність, що припускає звернення до обмеженого корпусу термінів, що вербалізує сучасні види зброї і тактики; тенденція до використання у військовому дискурсі відомих широкій аудиторії родових термінів, що відображають загальні поняття, описових зворотів замість вузькоспеціалізованих термінологічних одиниць, а також синонімів спеціалізованої та загальноживаної лексики; несистемне сприйняття понять» (Корольова, 2021: 375).

За Т. Корольовою військовий дискурс – це «військова когнітивно-комунікативна система, яка представляє собою систему концептів, що відображають уявлення про реальні та уявні об'єкти, явища та їх взаємодії у сфері військового протистояння, їх раціональну та емоційну оцінку, і засоби вираження, що забезпечують комунікацію членів військового співтовариства між собою та із зовнішнім світом у різноманітних ситуаціях взаємодії та протидії» (Корольова, 2021: 375).

Військовий дискурс відрізняється не лише лексичними особливостями, але і специфічною структурою та реалізацією. Це стосується як синтаксичних конструкцій, так і письмового оформлення. Ми погоджуємося з думкою Т. Корольової, що при перекладі військових текстів «повинен зберігатися тісний зв'язок перекладу з текстом оригіналу, оскільки тексти військового дискурсу часто є нормативними документами» (Корольова, 2021: 375). На всіх рівнях існують суворі обмеження, починаючи з макроструктури тексту до абзаців, речень та зворотів. Перекладач повинен дотримуватись стандартизованих форм, що є рідкістю для звичайних текстів, усталених виразів, кліше та особливих способів вираження цілісності повідомлення. Кожне речення несе в собі певне інформаційне навантаження. Тому важлива повна та однозначна передача інформації. Будь-яка можливість двозначного тлумачення виключена. Перекладач зобов'язаний використовувати довгі речення зі складним синтаксисом тощо. При перекладі інструкцій широко використовуються структури зі значенням умови та причини. Сьогодні до військових перекладачів ставляться надзвичайно високі вимоги, адже очікується створення паралельних текстів, ідентичних за впливом.

Як наголошує Т. Корольова, військовий переклад є «різновидом спеціального перекладу, що володіє відмінними рисами: наявність великої кількості термінів, точний, короткий виклад, відсутність засобів художньої виразності». До військових матеріалів поряд з технічною документацією, актами управління відносяться публіцистика, художня література та тексти політичної спрямованості. У перекладі військових текстів важливу роль відводять точності перекладу, оскільки перекладений матеріал може слугувати основою для проведення воєнних дій, прийняття важливих рішень тощо (Корольова, 2021: 376).

Згідно розвідки Т. Корольової дослідниками відзначаються такі особливості воєнного чи мілітарного дискурсу, як його міжчасовий

актуальний характер (мова військовослужбовців мала місце в усі часи, в кожен період вона володіла властивим тому часу колоритом); його яскраво виражена маскуліність семантики (служба в армії та участь в бойових діях вважалися проявом мужності); його тісний зв'язок з іншими, суміжними видами дискурсу (військово-політичним, військово-патріотичним) (Корольова, 2021: 372).

Розділ 2. Співвідношення понять «військовий термін» та «військова лексика».

Професійна мова має свої різновиди, які відрізняються від загальноживаної мови, так як мають свою систему спеціальних найменувань, що позначають поняття конкретної сфери. Такі найменування утворюють систему термінів, тобто термінологію. Термін важко піддається чіткому визначенню.

У Вікіпедії подано визначення, що термін – це «слово або словосполучення, що означає чітко окреслене спеціальне поняття якої-небудь галузі науки, техніки, мистецтва, суспільного життя тощо» (8). У перекладознавстві ведеться чимало дискусій з цього приводу. На думку зарубіжних вчених, таких як О. Реформатський, Б. Головін, В. Лейчик, поняття терміну визначається як «спеціальне слово, обмежене своїм особливим призначенням та статусом», як «найбільш інформативна одиниця конкретного знака, точний носій інформації про наукове поняття» та як «мовний знак, який означає спеціальне поняття в конкретній системі понять» (Озимай, 2020: 479). Основними властивостями терміна є системність, незалежність від контексту та однозначність. Функціями терміна є наступні: дефінітивна, номінативна, прагматична та комунікативна. Термін може змінювати значення лише за використання у незвичному для нього жанрі, при цьому буде проте не нове значення терміна, а нове вживання.

Відомо кілька поглядів на питання щодо визначення поняття «військова лексика». Головне слід розуміти, що вона є різновидом спеціальної лексики, адже вона певним чином віддзеркалює вплив зовнішніх та внутрішніх чинників, які необхідно враховувати при перекладі.

За В. Н. Шевчуком під військовим терміном ми розуміємо «слово або словосполучення, що використовується для позначення певного спеціального поняття, яке відноситься до того, чи іншого розділу військової науки або до військової техніки» (Шкута, 2017: 274). Ми погоджуємося з думкою О. Г. Шкути, що не слід обмежуватися лише військовою справою. Це не є доречним, адже, як вважає дослідник,

«всередині цієї великої сфери є багато галузей знань або діяльності, які можна розглядати як самостійні. Саме тому ми не можемо говорити про загальне поняття «військовий термін», а повинні розрізняти такі терміни, як тактичні, організаційні, військово-технічні, терміни, що належать до різних родів військ та видів збройних сил тощо» (Шкута, 2017: 274).

В. В. Балабін підкреслює, що «військова лексика є особливим видом спеціальної лексики, так як в силу специфічної комунікативно-функціональної спрямованості вона перебуває на стику двох функціональних стилів мови – офіційно-ділового та науково-технічного» (Балабін, 2008: 254). Крім того, вона включає не лише термінологію, до якої належать слова, що вживаються у зв'язку з військовими поняттями, але й військовий лексикон, елементи якого є переважно стилістичними синонімами відповідних військових термінів. Найскладнішими для перекладу є військові терміни, що передають реалії іншомовної дійсності, яких немає в іншій країні.

Отже, можна узагальнити, що військова лексика – це сукупність усіх елементів сфери військового спілкування, що відображають вплив культурних, історичних, територіальних, вузькоспеціальних та інших чинників, що знаходять свій словесний вияв у конкретних виразах, які іноді є серйозним бар'єром для перекладача.

Таким чином, військовий дискурс має такі лексичні особливості:

1. Для текстів військового дискурсу характерна насиченість термінами. Проаналізувавши праці вітчизняних та зарубіжних дослідників [Т. Корольова, А. А. Стрельцов], нами були виявлені такі основні види термінів:

1) прості терміни, що складаються з одного слова (das Arsenal – арсенал; der Admiral – адмірал; die Division – дивізія) (9);

2) похідні терміни, утворені за допомогою:
а) афіксації – приєднання афікса до основи слова:

– суфіксація (die Diktatur – диктатура, афікс –ur; die Rüstung – броня, афікс – ung) (12);
– префіксація (die Unabhängigkeit – незалежність; префікс un-) (12);

б) конверсії – утворення однієї частини мови від основи іншої без зміни форми (abkommen – домовлятися; das Abkommen – угода, договір) (12);

3) складні терміни складаються з двох слів і пишуться разом або через дефіс (das Boden-zu-Boden-Raketensystem – «космічний ракетний комплекс класу «земля-земля»; das Raum-zu-Raum-Raketensystem – «космічний

ракетний комплекс класу «повітря-повітря»; die Bord-zu-Bord-Rakete – «ракета класу «земля-земля») (12);

4) терміни-словосполучення, до складу яких входить кілька компонентів (багатокомпонентні терміни) (die Küstenverteidigung – берегова оборона; der Fallschirmjäger – десантник) (12).

Так як військова справа та військова наука поділяються на окремі області, відповідно виділяємо наступні види військової термінології:

1) тактична, тобто така, яка відноситься до тактики (складової частини військового мистецтва, що включає теорію і практику підготовки та ведення бою з'єднаннями, частинами (кораблями) і підрозділами різних видів збройних сил, родів військ (сил флоту) і спеціальних військ на суші, в повітрі і на морі, наприклад, der Rückzug – відступ, die Militärbasis – військова база (12);

2) військово-організаційна, що відноситься до організаційної структури військ: Generalstab der Streitkräfte – Генеральний штаб Збройних Сил; der Militärbezirk – військовий округ; militärischer Abschirmdienst – військова служба захисту (10);

3) військово-технічна, що відноситься до військової техніки, зброї і т. д.: Strategischer Bomber – стратегічний бомбардувальник, der Flugabwehrwerfer – зенітна пускова установка (10);

4) термінологія за видами збройних сил: die Armee – сухопутні війська; die Marine – військово-морський флот (8);

5) термінологія за родами військ: motorisierte Schützentruppen – мотострілкові війська, Angriffsflugzeug – штурмова авіація (8).

2. Наявність великої кількості скорочених лексичних одиниць різного роду. Це ще одна характерна риса сучасної німецької військової лексики, як і німецької лексики загалом. Абревіатури можуть складатися з одного (B – Bataillon), двох (UO – Unteroffizier) (9), трьох (EKF – Elektronische Kriegsführung), чотирьох (Krem. – Krematorium) та більше компонентів (MilAttStab – Militärattaché-Stab) (11).

У лінгвістичній науці військову лексику прийнято класифікувати за трьома основними групами. Згідно з запропонованою типологією Л. Л. Нелюбіна (Корольова, 2021: 374), усі військові терміни поділяють на:

– військову термінологію, що вербалізує поняття, які безпосередньо пов'язані з військовою справою, збройними силами, способами ведення збройної боротьби і т. ін.;

– військово-технічну термінологію, яка об'єднує науково-технічні терміни;

– емоційно забарвлену військову лексику (сленг), представлену словами та сполучен-

нями, які часто вживаються в усній розмовній мові військовослужбовців і є фактично стилістичними синонімами еквівалентів військових термінів. Прикладами військових сленгізмів можуть слугувати такі лексичні одиниці німецької мови: abziehen, Antiboocktee, Bananengas, Charlie, Schuma та ін. (11).

Ми згодні з думкою О. Зайцевої, що «правильний переклад військових матеріалів значною мірою залежить від правильного перекладу термінів, тому що більшою частиною військової лексики є військові та військово-технічні терміни, що мають максимальне смислове навантаження» (Зайцева, 2013: 98). Слід також зазначити, що склад сучасної військової та військово-технічної термінології не є постійним. Він регулярно змінюється через зміну значень, появу нових термінів тощо. Це пов'язано, наприклад, у зв'язку з реорганізацією деяких видів збройних сил, появою та розвитком нових зразків озброєння та бойової техніки, розробкою нових методів ведення війни і т. д.

Висновки. Отже можна зробити висновок, що військова лексика як один із підвидів спеціальної лексики характеризується наявністю не лише термінів, скорочень та кліше, а й певною низкою сленгізмів, які відображають умови життя військовослужбовців. Терміни в мові (тобто слова та словосполучення, що утворюються або запозичуються для точного вираження спеціальних понять та позначення спеціальних предметів) виникають в результаті бажання максимально стисло і точно передати інформацію. Тобто з такою точністю, яка могла б виключати можливість суб'єктивного її тлумачення. Це особливо відображено у військових текстах. Адже їх насиченість термінологією вимагає від перекладача відмінного знання не лише іноземної військової термінології, але й адекватної української військової термінології та уміння правильно нею користуватися. Тож можна узагальнити, що одним з основних труднощів при перекладі військових текстів є переклад термінів. Слід мати на увазі, що термін перекладається, як правило, відповідним терміном іншої мови. Якщо у мові немає відповідного терміна для перекладу, то необхідно застосовувати такі прийоми, як синонімічні заміни, описовий переклад тощо.

Тому перекладний текст повинен бути таким, щоб, з одного боку, він мав змогу зберегти чіткість і розуміння первинного, вихідного тексту, а з іншого боку, викликав саме ті асоціації, які намагається передати автор військового дискурсу. Як висновок, при

перекладі військового дискурсу необхідно враховувати низку важливих моментів. Слід взяти до уваги, що військовий текст як лінгвістична категорія має низку особливостей жанрово-стилістичного характеру: спонукальний та експресивно-емоційний зміст; чітко регламентована структура більшості військових текстів; членування тексту на параграфи, пункти і підпункти, наочна форма зовнішньої побудови, виділення абзаців.

Перспективою подальшого дослідження вбачаємо вивчення питання структурних особливостей військових термінів та їх перекладу українською мовою.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Балабін В. В., Лісовський В. М., Чернишов О. О. Основи військового перекладу (англ. мова): підручник / В. В. Балабін, В. М. Лісовський, О. О. Чернишов / за ред. В. В. Балабіна. Київ : Логос, (2008). 587 с.
2. Бацевич Ф. С. Словник термінів міжкультурної комунікації. Київ : Довіра, (2007). 205 с.
3. Гончарук Л. М. Жанрові аспекти перекладу офіційно-ділових документів франкомовного військового дискурсу [Дисертація]: дис. ... канд. філол. наук: 10.02.16. КНУТШ. Київ, 2015. 211 с.
4. Зайцева, М. О. Особливості перекладу термінів у текстах на військову тематику. Київ : Науковий часопис НПУ імені М. П. Драгоманова, 10. Серія 9. (2013). 96–102.
5. Корольова, Т., Сорич, Р., Александрова, О. Військовий дискурс та особливості його перекладу. Одеса : Науковий вісник ПНПУ ім. К. Д. Ушинського, 33. (2021). 369-382.
6. Озимай, І., Демиденко, О. Семантичні та функціональні особливості перекладу англійських військових термінів у художній літературі. *Молодий вчений*, 10 (86). (2020). 478-484. <https://doi.org/10.32839/2304-5809/2020-10-86-98>
7. Шкута, О. Г. Відтворення військової термінології українською мовою (на матеріалі сучасних публіцистичних текстів). *Науковий вісник кафедри ЮНЕСКО Київського національного лінгвістичного університету*. Філологія, педагогіка, психологія, 34. (2017). 273–277.

ДЖЕРЕЛА ІЛЮСТРАТИВНОГО МАТЕРІАЛУ:

8. Вікіпедія. Вільна енциклопедія. URL: <https://uk.wikipedia.org/> (дата звернення: 31.05.2023)
9. Льницький-Занкович І. Німецький та український військовий словник. Вид-во Бернад & Грефе, Берлін. (1939). 504 с. URL: <https://archive.org/details/slov0/page/12/mode/2up> (дата звернення: 31.05.2023)
10. Begriffe-Lexikon. Bundeswehr erklärt von A – Z. URL: <https://www.bundeswehr.de/de/ueber-die-bundeswehr/begriffe-bundeswehr-glossar> (дата звернення: 31.05.2023)
11. Das große Militär-ABC. URL: <https://www.srf.ch/radio-srf-virus/aktuell/slang-im-militaer-das-grosse-militaer-abc> (дата звернення: 31.05.2023)
12. Die Suchmaschine für Abkürzungen. URL: www.abkuerzungen.de (дата звернення: 31.05.2023)

13. Reverso. URL: www.reverso.net (дата звернення: 31.05.2023)

REFERENCES:

1. Balabin V. V., Lisovskyi V. M., Chernyshov O. O. (2008). *Osnovy viiskovoho perekladu* [Basics of military translation]. (anhl. mova): pidruchnyk / V. V. Balabin, V. M. Lisovskyi, O. O. Chernyshov / za red. V. V. Balabina. Kyiv : Lohos, 587 p. [in Ukrainian].
2. Batsevych, F. S. (2007). *Slovyk terminiv mizhkulturnoi komunikatsii*. [Dictionary of terms of intercultural communication]. Kyiv : Dovira. 205 p. [in Ukrainian].
3. Honcharuk, L. M. (2015). *Zhanrovi aspekty perekladu ofitsiindilovykh dokumentiv frankomovnoho viiskovoho dyskursu* [Dysertatsiia]: dys. ... kand. filol. nauk: 10.02.16. [Genre aspects of translation of official and business documents of French military discourse]. KNUVSH. Kyiv. 211 p. [in Ukrainian].
4. Zaitseva, M. O. (2013). *Osoblyvosti perekladu terminiv u tekstakh na viiskovu tematyku* [regularities of the translation of terms in texts on military subjects]. Kyiv : Naukovyi chasopys NPU imeni M. P. Drahomanova, 10. Seria 9, 96–102. [in Ukrainian].
5. Korolova, T., Sorich, R., Aleksandrova, O. (2021). *Viiskovyi dyskurs ta osoblyvosti yoho perekladu* [Military discourse and peculiarities of its translation]. Odesa : Naukovyi visnyk PNPV im. K. D. Ushynskoho, 33, 369-382. [in Ukrainian].
6. Ozymai, I., Demydenko, O. (2020). *Semantychni ta funktsionalni osoblyvosti perekladu anhlo-movnykh viiskovykh terminiv u khudozhnii literaturi* [Semantic and functional features of the translation of English military terms in fiction]. *Molodyi vchenyi*, 10 (86), 478-484. <https://doi.org/10.32839/2304-5809/2020-10-86-98> [in Ukrainian].
7. Shkuta, O. H. (2017). *Vidtvorennia viiskovoi terminolohii ukrainskoiu movoiu (na materialy suchasnykh publitsystychnykh tekstiv)* [reproduction of military terminology in the Ukrainian language (on the material of modern journalistic texts)]. *Naukovyi visnyk kafedry YuNESKO Kyivskoho natsionalnoho linhvistychnoho universytetu*. *Filolohiia, pedahohika, psykholohiia*, 34, 273–277. [in Ukrainian].

SOURCES OF ILLUSTRATIVE MATERIAL:

8. Vikipediia. Vilna entsyklopediia. [Wikipedia. Free encyclopedia] URL: <https://uk.wikipedia.org/> (дата звернення: 31.05.2023) [in Ukrainian].
9. Llytskyi-Zankovych I. (1939). *Nimetskyi ta ukrainskyi viiskovyi slovnyk*. [German and Ukrainian military dictionary] Vyd-vo Bernard & Hrefe, Berlin. 504 p. URL: <https://archive.org/details/slov0/page/12/mode/2up> (дата звернення: 31.05.2023)
10. Begriffe-Lexikon. Bundeswehr erklärt von A – Z. URL: <https://www.bundeswehr.de/de/ueber-die-bundeswehr/begriffe-bundeswehr-glossar> (дата звернення: 31.05.2023) [in Ukrainian].
11. Das große Militär-ABC. [The great military ABC.] URL: <https://www.srf.ch/radio-srf-virus/aktuell/slang-im-militaer-das-grosse-militaer-abc> (дата звернення: 31.05.2023)
12. Die Suchmaschine für Abkürzungen. [The abbreviation search engine] URL: www.abkuerzungen.de (дата звернення: 31.05.2023)
13. Reverso. URL: www.reverso.net (дата звернення: 31.05.2023)